

Helse- og omsorgsdepartement

Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

2018/355-2

Saksbehandler/dir.tlf.:

Jann-Hårek Lillevoll/47012324

Sted/dato:

Bodø, 16.09.2018

Høring – avvikling av meldeordningen etter spesialisthelsetjenesteloven §3-3

Helse Nord RHF viser til høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) av 07.08.2018 vedrørende forslag om avvikling av meldeordningen etter spesialisthelsetjenesteloven §3-3, og takker for anledningen til å komme med høringsuttalelse.

Helseforetakene i regionen er selv høringsinstanser til høringen. Helse Nord RHF har invitert foretakene i Helse Nord til også å komme med innspill til RHFets høringssvar.

HOD foreslår å avvikle meldeordningen etter spesialisthelsetjenestelovens §3-3 med bakgrunn i at departementet mener at effekten av meldeordningen er usikker, og at ressursene kan brukes bedre på andre tiltak som utvidet varslingsplikt til Statens Helsetilsyn og etablering av undersøkelseskommisjon om alvorlige hendelser for hele helse- og omsorgstjenesten.

Etter en samlet vurdering er Helse Nord RHF av den oppfatning at det bør gjennomføres en grundig evaluering av meldeordningen etter spesialisthelsetjenestelovens §3-3 i forhold til formål og nytte før det avgjøres hva som videre skal skje med ordningen.

Helse Nord RHF begrunner dette med følgende momenter;

- Meldeplikten ble første gang lovfestet i 1993, og meldingene gikk frem til 2012 til Helsetilsynet som mottok mellom 1000 og 2000 meldinger i året. Nåværende meldeordning ble etablert i 2012 og forvaltes av Helsedirektoratet som mottar omlag 10 000 meldinger i året. Dette er en utvikling i riktig retning i forhold til bedre meldekultur i helsetjenesten, og etter vår vurdering kan dette indikere at meldeordningen har bidratt til å senke terskelen for å melde uønskede pasienthendelser.
- Helse Nord RHF og foretakene i regionen har brukt betydelige midler og ressurser på å tilpasse seg en elektronisk meldeordning mot Helsedirektoratet. Foretakene har i forbindelse med dette arbeidet også kommet langt i det pågående arbeidet med felles meldeordning «en vei inn».

- Meldingene er fra januar 2017 klassifisert etter Norsk kodeverk for uønskede pasienthendelser (NOKUP). Klassifiseringen danner et grunnlag for å gjøre nasjonale aggregerte analyser og gir grunnlag for faglige tilbakemeldinger i form av blant annet læringsnotater, presentasjoner/foredrag og årsrapport med publisering av statistikk. Det angis i forslaget at antallet læringsnotater er lavt, og at det er usikkert hvordan læringsnotatene benyttes i helseforetakene.

Våre foretak meddeler at læringsnotatene gjennomgås på ulike nivå i foretakene, og at disse kan være viktige verktøy for læring og informasjonsspredning. Det lave antallet publiserte læringsnotater kan indikere at potensialet for denne type læringsnotater ikke er godt nok utnyttet.

- I forslaget fremgår det ikke hvordan kodeverket for uønskede pasienthendelser (NOKUP) skal forvaltes og driftes videre, eller hvem som skal ha ansvaret for dette. Helse Nord RHF mener at innføringen av felles kodeverk er et steg i riktig retning for å kunne sammenstille, analysere og dele informasjon om denne type hendelser på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Ved en manglende sentral forvaltning og rapportering gjennom dette kodeverket er vi usikre på hvordan kodeverket vil bli ivaretatt i foretakenes ulike avvikssystemer.
- Meldeordningen §3-3 er uten sanksjoner og har vært med på å rette oppmerksomhet på avvik og understøtte fokus på dette i kliniske enheter. Dersom en nå dreier overordnet fokus inn mot varsling til tilsynsmyndighetene, kan det sende et signal om at fokus rettes mot kontroll og sanksjon. I kapittel 3.3, andre avsnitt omtales både sanksjonsfritt læringsperspektiv og tilsynsperspektiv. Det som er uklart, er hvordan skjer en overgang fra undersøkelsen til det kan bli en sanksjon. Hvem skal beslutte dette, og hvordan skal det håndteres videre for eventuell sanksjon?
- Vi oppfatter at den foreslåtte nedleggelsen av meldeordningen er begrunnet delvis ut fra et behov for å tilføre ressurser til undersøkelseskommisjonen som er under etablering. Helse Nord RHF påpekte allerede i høringsuttalelse til «Med åpne kort – Forebygging og oppfølging av alvorlige hendelser i helse- og omsorgstjenester» (datert 26.02.2016) at etablering av en undersøkelseskommisjon for hele helse- og omsorgstjenesten ville kreve betydelige ressurser både i form av økonomi og kompetanse. Som det framgår av ovenstående, mener vi like fullt at undersøkelseskommisjonen ikke vil kunne erstatte meldeordningens potensiale for kunnskapsutvikling i tjenesten basert på meldinger om uønskede hendelser og «nesten-uhell.» Forslaget om å avvike meldeordningen for å frigjøre midler, uten at det gjennomføres en grundig evaluering av den eksisterende ordningen, mener vi følgelig er uheldig.
- Helseforetakene og de regionale helseforetakene har en plikt til å ha oversikt over avvik, herunder uønskede hendelser, jf. forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten § 6 bokstav g.

Helse Nord RHF mener et en videreføring av dagens meldeordningen ikke er i konflikt eller til hinder for utøvelse av denne plikten. En felles nasjonal

meldeordning, i kombinasjon med bedre og mer regelmessig publisering av nasjonale oversikter og analyser, kan bidra til et bedre samarbeid mellom helseforetak og helseregioner for å løse felles utfordringer knyttet til uønskede hendelser.

- Departementet viser i høringen til Prop. 150 L (2016-2017) hvor det fremgår at det ikke er tilrådelig å prioritere en utvidelse av meldeplikten til alle tjenesteytere i helse- og omsorgstjenesten, blant annet med begrunnelse i behov for bedre kunnskap om ordningen har tilsiktet effekt. Det ble det foreslått en evaluering av dagens meldeordning for å få økt kunnskap om i hvilken grad meldeordningen påvirker pasient- og brukersikkerheten og bidrar til merverdi ut over andre tiltak som skal understøtte pasient- og brukersikkerhetsarbeidet.

Helse Nord RHF støtter dette synet.

Helse Nord RHF har i forbindelse med høringsuttalelsen fått innspill fra Universitetssykehuset Nord-Norge HF og Nordlandssykehuset HF. Våre synspunkter sammenfaller i stor grad med de innspill vi har mottatt.

På bakgrunn av de ovenstående momentene ber Helse Nord RHF om at meldeordningen §3-3 blir evaluert i forhold til formål og nytte, før en eventuell avgjørelse om avvikling tas.

Uavhengig av om meldeordningen i nåværende form videreføres eller avvikles, mener Helse Nord RHF det er ønskelig å beholde en nasjonal oversikt over uønskede pasienthendelser og system for å distribuere læring mellom foretakene.

Vennlig hilsen

Siv Cathrine Høymork
Kvalitet- og forskningsdirektør

Geir Tollåli
Fagdirektør